

вами клієнта та їхнього моніторингу, недостатня інформативність банківських сайтів та рекламних матеріалів.

Як перші кроки до посилення розвитку послуг private banking в Україні рекомендовано покращити інформаційне наповнення матеріалів про послуги private banking, що надаються, узгодити вимоги банківської системи до підготовки кваліфікованих фахівців з програмами вищих навчальних закладів України, для фахівців послуг private banking ввести обов'язкову сертифікацію з відповідних комплексних, вузькоспеціалізованих програм із цього напрямку.

Перспективами подальшого дослідження у розглянутому напрямку є розробка методики адаптації досвіду іноземних банків у сфері private banking до умов діяльності українських банків.

Список літератури

1. Губарь Е. 50 ведущих банков Украины. Приложение, № 42 (1532), 15.03.2012 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <<http://www.kommersant.ua/doc/1887380/print>>.
2. 2011: Global Wealth Management industry is in neutral as rising AUMs are matched by rising costs while new HNW money inflows remain static [Electronic resource]. – Available from: <http://www.scorpiopartnership.com/uploads/pdfs/110707_Scorpio%20Partnership_PRESS%20RELEASE_2011%20Global%20Private%20Banking%20Benchmark.pdf>.
3. Александров А. Private Banking в Украине. Опыт становления: монография / А. Александров. – К.: К.И.С., 2011. – 302 с.
4. Єгоричева С.Б. Банківські інновації: навч. посіб. / С.Б. Єгоричева. – К.: Центр учбової л-ри, 2011. – 208 с.
5. Бровкина Н.Е. Что такое Private Banking и тенденции его развития в России / Н.Е. Бровкина, Ю.В. Ломако // Деньги и кредит. – 2011. – № 8. – С. 53-57.

УДК 657.372.5

Корягін М.В., канд. екон. наук, доц. (Львівська комерційна академія, Львів)

ПРОБЛЕМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ МСФЗ

У статті розглянуто проблемні питання та особливості трансформації фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів, що дозволяє обґрунтувати подальші шляхи вирішення існуючих проблем зазначеного процесу.

Ключові слова: бухгалтерський облік, фінансова звітність, міжнародні стандарти фінансової звітності.

Розвиток та розширення меж інтернаціоналізації, формування розгалужених відносин між транснаціональними корпораціями, глобалізація ринків зумовили необхідність розробки єдиних стандартів бухгалтерського обліку та звітності. Основним інформаційним джерелом, що містить узагальнену інформацію

про стан майна підприємства та його зміни, є фінансова звітність підприємства. На сьогодні згідно із чинним законодавством багато установ та підприємств зобов'язані застосовувати міжнародні стандарти фінансової звітності (далі – МСФЗ) у процесі ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Такі вимоги дозволяють вітчизняним підприємствам інтегруватися в міжнародний економічний простір та налагоджувати взаємозв'язки із зарубіжними суб'єктами господарювання.

Початок реформування бухгалтерського обліку в Україні, згідно з вимогами міжнародних стандартів шляхом їхньої адаптації до економіко-правового середовища і ринкових відносин, ознаменувався прийняттям постанови Кабміну України «Програма реформування бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів фінансової звітності» від 28 жовтня 1998 року № 1706. Згідно із цим документом, ключовим завданням стало приведення національної системи обліку і звітності у відповідність до реалій ринкової економіки та міжнародних стандартів фінансової звітності.

Метою статті є дослідження стану розвитку бухгалтерського обліку в Україні та основних напрямків трансформації фінансової звітності відповідно до вимог міжнародних стандартів.

Питанням встановлення переваг та недоліків процесу гармонізації фінансової звітності, особливостей її трансформації, згідно з вимогами МСФЗ, присвятили свої праці немало вітчизняних та зарубіжних вчених. Це Ф.Ф. Бутинець, Г.В. Верига, В.Г. Гетьман, С.Ф. Голов, Т.Г. Касьяненко, В.В. Качалін, В.М. Костюченко, М.І. Кутер, Г.М. Лютова, В.М. Рожелюк, О. Абат, Дж. Блей, Я. Вільямс та ін. Разом з тим напрацювання вчених та практиків у цій сфері потребують розвитку їхніх наукових положень.

Починаючи з 1 січня 2012 р., публічні акціонерні товариства, банки, страховики, а також підприємства, що провадять господарську діяльність за видами, визначеними переліком Кабінету Міністрів України, зобов'язані складати фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за МСФЗ, опублікованими на офіційному сайті Міністерства фінансів України. Інші підприємства можуть самостійно визначати доцільність застосування МСФЗ на підставі рішення власника або за погодженням з контролюючими органами.

«Практика свідчить, що використання МСФЗ забезпечує зменшення ризику для кредиторів та інвесторів, зниження витрат кожної країни на розробку власних стандартів, поглиблення міжнародної кооперації у сфері бухгалтерського обліку, однозначне розуміння фінансової звітності та зростання довіри до її показників» [8].

На доцільності застосування МСФЗ під час складання звітності наголошує Г.В. Верига, яка зазначає, що «необхідність застосування МСФЗ на сьогодні – це надійна та зіставна основа для оцінки фінансових результатів діяльності та фінансового стану, неможливість без них здійснення порівняльного аналізу у зв'язку з відмінностями в бухгалтерському обліку, пошук інвесторами нових ринків інвестування капіталу; потреба у достовірній та зрозумілій фінансовій інформації» [2]. Тобто показники звітності за МСФЗ формуються на основі трансформації показників звітності, складеної за національними стандартами,

скоригованими на величину відмінностей у принципах ведення обліку та складання звітності.

«Адаптація звітності українських підприємств до МСФЗ дає змогу уникнути необхідності у складанні податкової та спеціалізованої звітності (звітних даних), зменшити ризики для інвесторів та кредиторів, забезпечити прозорість і зрозумілість інформації, підвищити зростання довіри до показників фінансової звітності, поглибити міжнародну кооперацію в галузі бухгалтерського обліку, зменшити витрати на розроблення власних стандартів» [7, с. 219].

Необхідність трансформації фінансової звітності вітчизняних підприємств зумовлюється також тим, що «складені в наш час фінансові звіти мають низку недоліків. Основним з них є:

- обмеженість обліково-економічної інформації щодо фінансовій звітності;
- недоступність фінансової звітності неінституційним користувачам облікової інформації (фізичним особам);
- складність розуміння фінансових показників, тобто неможливість сприйняття особами, які не мають спеціальних знань з економіки, обліку, аналізу;
- невідповідність складеної за національними стандартами фінансової звітності міжнародним вимогам, що ускладнює стандартизацію та уніфікацію облікової системи України;
- недостатня соціальна спрямованість фінансової звітності і, як наслідок, неповноцінність системи обліку як інформаційної підсистеми глобального середовища» [12].

Разом з тим, як зазначає С. Кулик [9], залишаються невирішеними наступні проблемні питання впровадження трансформації фінансової звітності за МСФЗ викладені в таблиці 1).

Таблиця 1 – Проблемні питання трансформації фінансової звітності відповідно до вимог МСФЗ [9]

<i>Проблемне питання</i>	<i>Характеристика</i>
1	2
Підготовка звітності за П(С)БО	Законодавство не дає однозначної відповіді на питання щодо необхідності паралельно з поданням звітності за МСФЗ, подавати звітність за П(С)БО. Це питання залишається відкритим до надання відповідних уточнень. У разі застосування виключно МСФЗ, потрібно змінювати систему статистичної звітності, що ґрунтується на даних фінансової звітності підприємств. Водночас, залишити бізнесу подвійну звітність – за МСФО-стандартами та П(С)БО на практиці означатиме подвійний обсяг роботи
Навчання персоналу	Застосування МСФЗ вимагає ретельної підготовки фахівців, які не розуміють, як на практиці впроваджувати МСФЗ. Відсутність методичних рекомендацій стосовно практичного використання стандартів ускладнює процес адаптації

Продовження таблиці 1

1	2
Узгодженість складання фінансової звітності з правилами ведення податкового обліку згідно з Податковим кодексом	Перехід на міжнародну фінансову звітність має допомогти вирішити проблему двоякого трактування норм податківцями та підприємцями, чому сприятимуть загальновизнані стандарти. Але поряд з тим, хоча Податковий кодекс і наближено до бухгалтерського обліку, і в ньому згадуються МСФЗ, компаніям можливо необхідно буде все ж таки вести паралельно податковий облік, облік за ПСБО та робити трансформацію згідно з МСФЗ
Автоматизація	Необхідність придбання програмних продуктів, допоміжних баз даних, зміни бухгалтерських політик та технік обліку, що відповідають вимогам МСФЗ
Різниця в підходах до визнання, класифікації та оцінки фінансових активів і фінансових зобов'язань	Зміни у підходах визнання, класифікації та оцінки активів і зобов'язань відчує на собі більшість підприємств під час переходу на МСФЗ. Адже змін зазнає техніка відображення господарських операцій, методика складання звітів. Фінансові результати зазнають змін, причому в гіршу сторону порівняно з результатами відображеними за П(С)БО
Збільшення вимог до розкриття інформації	Розширення переліку вимог щодо розкриття інформації у фінансовій звітності за МСФЗ вимагатимуть значних матеріальних та методичних ресурсів для внесення змін в системи баз даних та в програмні продукти
Стислі терміни для впровадження міжнародних стандартів	В європейських країнах, які вже мають відповідний досвід, час на впровадження стандартів та адаптацію бізнесу сягав 3-5 років. У більшості країн був передбачений перехідний етап принаймні протягом першого періоду підготовки звітності, коли передбачалось паралельне ведення обліку як за МСФЗ, так і за національними стандартами бухгалтерського обліку

Дані, відображені в таблиці 1, свідчать, що, крім значних переваг, які отримують вітчизняні суб'єкти господарювання, виникає низка проблемних питань під час трансформації фінансової звітності. Крім перерахованих вище, виникають також інші недоліки, на яких наголошують фахівці автоматизації систем управління.

Так, компанія «ІНТАЛЄВ-Україна», яка спеціалізується на автоматизації систем управління підприємствами при розробці автоматизованих рішень, щодо трансформації фінансової звітності за МСФЗ встановила, що для керівника трансформація приносить істотні проблеми, серед них:

а) нестача кваліфікованих кадрів, що призводить до постійного підвищення витрат на залучення кваліфікованих фахівців і аудиторів;

б) трудомісткість і висока вартість подібного «перекладання». Необхідність регулярного залучення висококваліфікованих фахівців призводить до зростання постійних витрат для компанії;

в) низька актуальність звітності. Дані у вітчизняному бухгалтерському обліку занадто формалізовані, а коли до періоду затримки бухгалтерських даних додається ще час на трансформацію і вивіряння даних, йдеться про квартали відставання даних за МСФЗ;

г) формальність звітності. За традиційного підходу поліпшуються тільки алгоритми складання звітності, тоді як самі співробітники і процедури корпоративного управління залишаються на колишньому рівні. По суті, змінюються тільки цифри на папері, а не сама компанія; неначебто лікар не лікував хворого, а підправляв результати аналізів. Тому часто така звітність за МСФЗ розцінюється компаніями як «податок на публічність», а не реальний засіб управління [11].

Детально проблеми практичного застосування принципів і методів міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні висвітлив у авторській монографії проф. С.Ф. Голов [3, с. 233-273]. Так, автор встановив, що «першопричиною проблем, пов'язаних з впровадженням ринкової системи бухгалтерського обліку на основі МСФЗ, є непослідовність та не комплексний характер реформування системи управління країною» [3, с. 273].

Разом з тим «підприємства не мають чіткої системи збирання й обробки даних бухгалтерського обліку для обґрунтування управлінських рішень, тому вони часто приймаються без достатньої інформаційної підтримки і є помилковими. Суб'єкти господарювання вимушені вести облік в чотирьох форматах – бухгалтерська звітність, податкова звітність, звітність за МСФЗ, управлінська звітність, що призводить до збільшення кадрових і фінансових витрат» [13, с. 134]. Тим часом, вищезазначені недоліки не применшують доцільності та важливості впровадження МСФЗ для надання потенційним та наявним інвесторам, кредиторам та іншим зацікавленим сторонам прозорої інформації про діяльність підприємства.

Перешкодами для успішного впровадження МСБО / МСФЗ є: а) непорозуміння щодо характеру МСБО; б) відсутність відповідних механізмів для контролю національного органу щодо МСБО; в) розбіжності між МСБО та національною нормативно-правовою базою; г) відсутність належного узгодження між загальними цілями фінансової звітності та регулярної звітності; д) недоцільність сфери застосування МСБО; е) відсутність можливості здійснювати ефективний нагляд за дотриманням; є) невідповідність між вимогами бухгалтерського обліку, аудиту та вимогами ринку; ж) невідповідність між вимогами бухгалтерського обліку, аудиту та здатності дотримуватися цих вимог; з) невідповідність між вимогами бухгалтерського обліку та аудиту та здатності правозастосування щодо них на національному рівні [10].

Власнику підприємства слід обрати стратегію впровадження МСФЗ та один з двох підходів щодо переведення фінансової звітності на міжнародні стандарти. На сьогодні серед таких підходів слід виокремити трансформацію бухгалтерської звітності (статті фінансової звітності, складеної відповідно до національних стандартів, рекласифікуються відповідно до положень МСФЗ) та конверсію (ведення паралельно з національними стандартами управлінського обліку відповідно до МСФЗ).

Оскільки важливим є саме результат, підприємство має право на свій розсуд обрати найбільш зручний для себе метод. Одні підприємства обирають перший шлях у тому випадку, коли потрібно періодично, раз на квартал або раз у рік отримувати звітність відповідно до МСФЗ. Інші йдуть шляхом, який дозволяє оперативно отримувати звітність відразу в двох стандартах і, таким чином, застосовувати звіти в управлінні підприємством, розробці планів та бюджетуванні тощо [4, с. 144]. Використання методу зміни статей звітності у відповідності до положень МСФЗ мають як переваги (надання прозорості та зрозумілої інформації для зацікавлених користувачів) так і недоліки (підвищений ризик виникнення помилок, необхідність досконалого технічного забезпечення, подвійне введення інформації).

Поряд з тим, К.В. Ілляшенко [5], вважає, що «коректування вітчизняної звітності під вимоги міжнародних стандартів можна вважати першим етапом у підготовці звітності за МСФЗ. Паралельний облік у загальному вигляді більш трудомісткий, проте не вимагає значного часу на підготовку звітності за МСФЗ після надання звітів за національними стандартами. Такий підхід рекомендується за великого обсягу робіт із трансформації звітності чи в умовах скорочення строків надання інформації, оголошених контролюючими органами». Остаточний вибір на користь застосування того чи іншого методу власник підприємства має зробити базуючись на фінансово-ресурсних можливостях підприємства та потреби трансформації фінансової звітності відповідно до вимог МСФЗ.

Поділ методів трансформації фінансової звітності на практиці пропонує застосовувати А.П. Богопольський. «В цілому можна говорити про три способи підготовки фінансової звітності за МСФЗ: 1) трансформація поза обліковою системою (зовнішня модель трансформації); 2) трансформація всередині облікової системи (коли в неї вбудований спеціальний модуль, в якому відображаються коригування для трансформації, як автоматичні так і «ручні»); 3) паралельне ведення обліку» [1, с. 83].

Т.Г. Касьяненко наголошує на тому, що «в даний час використовуються два варіанти трансформації бухгалтерської звітності у фінансову звітність, що відповідає міжнародним стандартам. Перший називають підходом з точки зору інфляції, другий – підходом з точки зору валюти. Мова йде лише про відмінність технічних прийомів або інструментарію, оскільки і в тому, і в іншому випадку основною метою трансформації є отримання звітності, скоригованої на інфляцію і, таким чином, такої, що достовірно і об'єктивно відображає економічну реальність» [6, с. 125]. Разом з тим на сьогодні практична реалізація методу трансформації фінансової звітності з точки зору валюти не набула широкого теоретичного обґрунтування та практичного впровадження.

Висновки. Адаптація фінансової звітності українських підприємств до вимог міжнародних стандартів надає змогу зменшити ризики для інвесторів, забезпечити прозорість і зрозумілість інформації, поглибити міжнародну кооперацію в галузі бухгалтерського обліку.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямку є обґрунтування та розробка методики поетапної трансформації фінансової звітності, застосування якої сформує нові можливості вирішення проблемних питань для за-

безпечення зрозумілості та високої інформативності фінансової звітності про вартість підприємства.

Список літератури

1. Богопольский А.Б. Практика трансформации отчетности в формат МСФО / А.Б. Богопольский // Корпоративная финансовая отчетность. Международные стандарты. – 2009. – № 4. – С. 83-92.
2. Верига Г.В. Складання звітності за МСФЗ як засіб підвищення інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств / Г.В. Верига, Т.М.Кондрашова // Фінансово-банківські механізми державного управління економікою України. Серія «Економіка». – 2009. – Вип. 122. – С. 298-309.
3. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: монографія / С.Ф. Голов. – К.: Центр учбової л-ри, 2007. – 522 с.
4. Діділовський О.М. Проблеми та перспективи застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні / О.М. Діділовський // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2011. – № 1 (19). – С. 142-146.
5. Ілляшенко К.В. Особливості складання банківської звітності в умовах трансформації економіки / К.В. Ілляшенко // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». – 2010. – Вип. 7 (25). – Ч. 4.
6. Касьяненко Т.Г. Преобразование финансовой отчетности предприятия для целей оценки бизнеса: учеб. пособие / Т.Г. Касьяненко. – СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2011. – 167 с.
7. Колінько Н.І. Відповідність фінансової звітності українських підприємств міжнародним стандартам / Н.І. Колінько, Т.Є. Єзерська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.4. – С. 215-220
8. Костюченко В. Гармонізація національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку і Сьомої директиви ЄС щодо сфери застосування та подання консолідованих фінансових звітів / В. Костюченко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 4. – С. 17-22.
9. Кулик С. МСФЗ з 2012 року: до чого слід підготуватись бізнесу? [Електронний ресурс] // Панорама. – 2011. – Режим доступу: <https://www.deloitte.com/view/uk_UA/ua/pressukr/201701/a6545b6a73bd0310VgnVCM3000001c56f00aR CRD.htm>.
10. Мерцаніс Харілаос. Деякі питання щодо першого застосування міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО)/ міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <www.msfsz.minfin.gov.ua>.
11. МСФЗ. Як добитися прозорості та ефективності? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.intalev.ua/index.php?id=22572>>.
12. Муравський В.В. Організаційні аспекти формування і подання фінансової звітності під впливом інформаційної технології гіпертексту / В.В. Муравський // Вісник ЖДТУ. – 2009. – № 1 (47).
13. Харченко Ю.А. Формування інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання / Ю.А. Харченко // Комунальне господарство міст. Серія «Економічні науки». – 2009. – Вип. 87. – С. 131-137.